

Turandot

GIACOMO PUCCINI:

Turandot és el nom d'una princesa imperial xinesa que ha decretat una llei segons la qual només es casarà amb el príncep que sigui capaç de resoldre els tres enigmes que ella proposa i que comporta la pena de mort per als pretendents que no superin la prova. La llei té per objectiu impedir que pugui ser posseïda per cap home.

El príncep Calaf –d'incògnit a Pequín com el seu propi pare, el destronat rei tàrtar Timur, el qual viatja acompanyat de la fidel serventa Liù– se sent fascinat per la bella princesa i presenta la seva candidatura a la mà de Turandot. La prova s'efectua davant de l'emperador i de tota la cort, i Calaf resol fàcilment els tres enigmes. Turandot, vençuda però no convençuda, implora aleshores al seu pare, l'emperador, que no la lliuri a l'estranger. Calaf, però, que no vol la princesa per la força, renuncia a la victòria i proposa a Turandot una nova prova: si abans de l'alba ella aconseguix saber el seu nom, ell morirà i ella serà lliure. Turandot ho accepta i commina els habitants de Pequín a revelar el nom del príncep. Però ningú no el sap, excepte Liù, que se suïcida abans de confessar-lo. Res ja no impedeix, doncs, que Calaf posseeixi Turandot, però aquest, que vol el seu amor, li confessa ell mateix el seu nom, la besa i deixa a les seves mans la decisió. El petó de Calaf ha transfigurat Turandot, que es rendeix al sentiment amorós que desconeixia i en comptes de proclamar el nom del pretendent, fet que l'alliberaria del matrimoni, anuncia davant de la cort i la multitud que «el seu nom és... Amor!».

Turandot es basa en un conte de *Les mil i una nits* que el dramaturg venecià Carlo Gozzi convertí en l'obra de teatre (1762) que inspira aquesta òpera. L'orientalisme d'aquest mite es tradueix en un espai imaginatiu i sumptuós, en l'esquematisme exemplar de la faula i en una música d'una orquestració extraordinària en què ressona un exotisme oriental però sense perdre la genuïna inspiració melòdica i el vibrant tractament de les veus que caracteritzen les òperes de Puccini. El compositor morí (1924) sense acabar la partitura de *Turandot* (la darrera escena que va escriure és la del suïcidi de Liù) i s'encarregà de la conclusió Franco Alfano.

Representacions

21, 22, 24, 25, 27, 28, 29, 30 i 31 de juliol, a les 20 h.

Fitxa artística

Direcció musical: Giuliano Carella
Direcció d'escena: Núria Espert
Escenografia: Ezio Frigerio
Vestuari: Franca Squarciapino
Il·luminació: Vinicio Cheli
Coreografia: Marco Berriel
Coproducció: Gran Teatre del Liceu / Asociación Bilbaína de Amigos de la Ópera (ABAO)

Turandot: Maria Guleghina / Georgina Lukács / Anna Shafajinskaia
Altom: Josep Ruiz
Timur: Stefano Palatchi / Giorgio Giuseppini
Calaf: Marco Berti / Carl Tanner / Fabio Armiliato
Liù: Ainhoa Arteta / Norah Amsellem / Daniela Dessi
Ping: Gabriel Bermúdez
Pang: Eduardo Santamaría
Pong: Vicenç Esteve Madrid
Mandarí: Philip Cutlip
Veu del príncep de Pèrsia: Graham Lister, José Luis Casanova
Donzelles: Anna Oliva, Angèlica Prats, Núria Lamas, Hortènsia Larrabeiti
Boia: Susana Goulart
Príncep de Pèrsia: Pau Laborda

Conferències

Prèvis

Tres quarts d'hora abans de l'espectacle, s'ofereix al Foyer una sessió informativa sobre l'òpera.

Retransmissions

24 de juliol, a les 20 h.
Radio Clásica de RNE (en directe).

24 de juliol, a les 20 h.
Catalunya Música (en directe).

24 de juliol, a les 22 h.
Canal 33.

Llibres

- **Giacomo Puccini:** *Turandot*. «L'Avant-Scène Opéra», 33. Paris: Éditions Premières Loges, 1997.
- **Ernst Krause:** *Puccini. «Alianza Música»*, 55. Alianza Editorial, 1991.

Cinema

Turandot a la platja

Retransmissió de l'òpera *Turandot* de Giacomo Puccini des del Gran Teatre del Liceu a través d'una pantalla gegant instal·lada a la plaça del Mar (platja de Sant Sebastià).

Divendres, 24 de juliol a les 22 h.
Accés gratuït amb localitat.
Simultàniament es retransmetrà als jardins del Palau Robert.
Informació:
www.liceubarcelona.cat

DE L'ESPECTACLE:

«A partir de una escenografía muy bella, una iluminación insinuante y un vestuario de gran belleza plástica, Núria Espert planificó una puesta en escena en la que predominaba el sentido dramático, moviendo las masas con gran conocimiento y consiguiendo unos efectos que enmarcaban las situaciones.»

ALBERT VILARDELL: *La gran ilusió*n («El Mundo», 8 d'octubre de 1999)

«El efecto de conjunto ha sido bueno y la verdad es que era una Turandot que “feia goig”»

ROGER ALIER: *María Bayo, la gran figura* («La Vanguardia», 8 d'octubre de 1999)

«Espert pone toda su sabiduría y experiencia teatral. El resultado es una mirada hacia la obra peculiar, con personalidad contrastada, oficio y preciosismo en el detalle complementado con un trazo general de “peplum” orientalista en el que el discurso dramático se concibe desde una perspectiva turbia, oscura y trágica.»

COSME MARINA: *Espectáculo a lo grande en la ABAO* («ABC», 23 de setembre de 2002)

«Frigerio y Squarciapino diseñaron escenografía y vestuario con el buen gusto que es tradicional en ellos y una buena dosis de espectacularidad. Núria Espert maneja solistas y coro con fluidez, buscando humanidad en el corazón de la princesa de hielo. Es la suya una mujer que odia a los hombres y que enseña a las niñas de su pueblo a compartir ese mismo sentimiento, obligándolas a presenciar la decapitación del príncipe de Persia por un verdugo femenino [...] una producción cuidada y vistosa que funciona.»

GONZALO ALONSO: *Espert y Collado, ante los enigmas de Puccini* («La Razón», 23 de setembre de 2002)

DE LA HISTÒRIA:

Amb motiu de la mort (Brussel·les, 29 de novembre de 1924) de Giacomo Puccini, Josep Pla li dedicà un article memorable, signat a París el 9 de desembre de 1924, en què evocava el popular atractiu de la seva música.

«[...] Un dia Puccini era a Brussel·les i va entrar en un cafè. S'ensopegà amb un crític, amb el crític més celebrat de la capital de Bèlgica. Aquest crític no feia cap concessió. De Beethoven per avall, tot era dolent. Considerava la música italiana una música sinistra. En el moment que Puccini li allargà la mà, el crític, que estava distret, amb un posat somniador i inefable, taral·lejava un tros de *La Bohème*. –Feu, feu –li digué el mestre–. No ho diré pas a ningú.

[...] Els germànics i els eslaus són els qui han produït més música de la que en diuen bona: són les dues races més instintives i sensuals de la terra. [...] Els italians han fet una música corresponent a la seva sensualitat –i a la nostra–: sensualitat més retòrica que profunda, més declamatori que veritable, més escadussera que abundant, més flama que febre. [...] Parlo, ben entès, en general. Hi ha catalans, però, molt instruïts, que res no els fa res. Porten els seus pensaments genials i les seves idees hermètiques amb la facilitat de qui porta un maletí buit. Tenen la invencible tendència a pensar que l'altra gent ha de ser tractada caritativament. Aquesta gent fan córrer la veu que el català és un poble dotat per a la música eslava o alemanya.

[...] “Puccini –ha escrit Frascaroli, amic íntim del compositor– ha sabut crear per a nosaltres i per al nostre temps les cançons que el nostre cor pressentia confuses i inexpressades: ha donat veus inefables al nostre sentiment: les veus de la joventut, de la passió, de l'amor, del dolor, i a tot arreu on la joventut posi garlandes de joia a la vida, a tot arreu on s'estimi i es sofreixi, l'ànima troba la seva expressió espontània en la música de Puccini [...]” Si hom treu d'aquest comentari la part lleugerament retòrica que té, i hom s'accontenta amb el que ha volgut dir el conegut escriptor italià, hom veu el que realment era Puccini.

[...] Puccini es coneixia. Abans d'escriure una òpera necessitava un llibret que es prestés per a la seva inspiració. Si el llibret no li deïa res, l'òpera no sortia. “Vaig néixer fa molts anys –es llegeix en una seva carta–, i Déu Nostre Senyor em tocà el front amb el seu dit petit i em digué: “Escriu per al teatre, i –pren-ne nota– només per al teatre!”

La dramaturgia de Núria Espert per a *Turandot*

Turandot –situada a la cort imperial de Pequín, amb grans masses corals i una brillant ritualització de l'acció– volia ser, ja a l'època en què s'estrenà a Milà (1926), un gran espectacle. Per això la dramaturgia que ha ideat Núria Espert acompleix àmpliament aquest objectiu. Hi han col·laborat eficaçment tant l'escenografia d'Enzo Frigerio com l'impactant vestuari dissenyat per la seva muller, Franca Squarciapino. Aquest espai escènic grandios serveix per expressar el poder absolut de l'emperador xinès i, per tant, de Turandot, que decideix amb una arbitrarietat cruel la vida o la mort dels seus pretendents, que vol viure sense compartir la vida amb ningú, i que és, com diu el text, «blanca com el jade i freda com l'espasa», és a dir, dura, insensible i cruel. La visió que dona aquesta producció del poder, vol subratllar justament que es tracta d'un poder que s'afirma molt per sobre de la multitud anònima i que paralitza de terror tots els que s'hi apropen. Per això també la multitud anònima està caracteritzada com una massa impersonal, tal com sembla subratllar la llum monocroma –blau nit o grisa– que la defineix en aquesta producció.

En el mateix sentit, i tal com succeïa a la cort imperial xinesa, tot en aquesta producció està extremament ritualitzat: des de l'execució del príncep de Pèrsia a la processó que precedeix la princesa Turandot o el tron imperial xinès. Aquesta acció sumptuosa compta, però –com en la partitura de Puccini–, amb el contrapunt dels tres ministres imperials –Ping, Pang, Pong–, que semblen dissenyats pel llibretista i el compositor com a personatges d'una comicitat pròpia de l'antiga tradició popular teatral italiana.

Hi ha una singularitat en aquesta *Turandot*, exclusiva d'aquesta producció del Gran Teatre del Liceu, i és el desenllaç. Puccini no acabà *Turandot* perquè la mort el sorprengué a Brussel·les (1924) sense haver-ne resolt el final. En la dramaturgia de Núria Espert s'opta per combinar les dues versions del desenllaç que en va fer Alfano i, a la fi, Turandot, després de reconèixer que l'amor domina ja els seus sentiments i conscient que això l'afebleix i la derrota, prefereix suïcidar-se més que no pas lliurar-se a l'estranger.

Aprofita una ocasió única!

Promoció especial
DVD i programa
de *Turandot*
15 €

Coincidint amb les representacions de *Turandot*, el Liceu ofereix la possibilitat d'adquirir el DVD d'aquesta òpera a un preu extraordinari.

Enregistrament de *Turandot* de Giacomo Puccini al Liceu (juliol de 2005) amb la direcció musical de Giuliano Carella, la direcció d'escena de Núria Espert i amb un repartiment excepcional: Luana DeVol, Franco Farina i Barbara Frittoli.

Promoció limitada fins al 8 d'agost o fins a exhaurir les existències. Podeu adquirir aquesta promoció especial als punts de venda habituals del Teatre i a Laie-Liceu. (PVP habitual del DVD 39 €).

LAIELICEU

DVD - *Le Corsaire*. Corella, De Luz, Herrera, Malakhov, Stiefel. Coreografia: K. Sergeyev after M. Petipa

CDS - *Turandot* de Giacomo Puccini Ricciarelli, Domingo, Hendricks, Barajan (2 CDS + Llibret). Direcció musical: Herbert von Karajan. Wiener Staatsoperchor & Wiener Sängerknaben & Wiener Philharmoniker (1982).

DVD - *Turandot* de Giacomo Puccini DeVol, Farina, Frittoli, Carella. Orquestra Simfònica i Cor del Gran Teatre del Liceu; Polifònica de Puig-reig, Liceu de Barcelona, 2005. Direcció musical: Giuliano Carella. Direcció d'escena: Núria Espert.

DVD - *Turandot* de Giacomo Puccini Marton, Sylvester, Mazzaria, Langan, Runnicles Direcció musical: Donald Runnicles. San Francisco Opera Chorus & San Francisco Opera Orchestra. Producció escènica: Peter McClintock (1994).

Llibre - *Giacomo Puccini XX Century Composers* de Conrad Wilson

laie|liceu

Consell de Mecentatge

Telefónica

Patrocinadors i Protectors

ABANTIA - ACCENTURE - ALMIRALL - ATOS ORIGIN - AXIMA - BT, BARCELONA TELEVISIÓ - BON PREU - BORSA DE BARCELONA - CESPA - FERROVIAL - CHOCOLAT FACTORY - COBEGA - FUNDACIÓ COCA-COLA ESPAÑA - DANONE - EL PUNT - ENAGAS - EPSON IBERICA - ERCROS - ESPAIS PROMOCIONS IMMOBILIÀRIES - EUROMADI - EXPANSIÓ - FCC, CONSTRUCCIÓ - FERRERO IBERICA - FIATC, ASSEGURANCES - FUNDACIÓ PUIG - FUNDACIÓ CULTURAL BANESTO - GENERAL CABLE - GFT IBERIA SOLUTIONS - GRAFOS - GRAN CASINO DE BARCELONA, GRUP PERALADA - GVC - INDRA - KLEIN - LABORATORIOS INIBSA - LABORATORIOS ORDESA - LICO CORPORACIÓN - MEDIA MARKET - METALQUIMIA - MONTBLANC - MYLAN - NATIONALE SUISSE - PEPSICO - PHILIPS IBERICA - PORT DE BARCELONA - PRICEWATERHOUSECOOPERS - SACRESA - SACYR VALLEHERMOSO - SAGA MOTORS - SANOFI - AVENTIS - SAP - SERVIDE - SOGEUR - TECNICA - TECNOCOM - TRANSPORTS PADROSA

Corella Ballet Castilla y León

Director artístic **Ángel Corella**

La Bayadère

Representacions

9 de juliol, a les 20 h; 10 i 11 de juliol,
a les 17 i 22 h.

Fitxa artística

Música: Ludwig Minkus
(arranjaments de John Lanchbery)
Llibret: Marius Petipa i Serguei Khudekov

Coreografia: Natalia Makarova
(basada en l'obra de Marius Petipa)
Reposició de la coreografia: Susan Jones
i Olga Evreinoff
Escenografia: Pier Luigi Samaritani
Vestuari: Theoni V. Aldredge
Producció: Teatro Colón (Buenos Aires)

Orquestra de l'Acadèmia del Gran Teatre del Liceu
Director d'orquestra: Philip Ellis

La Bayadère (*La baiadera*) és una de les obres més importants i destacades de ballet clàssic, la qual forma part obligada del gran repertori universal de les companyies de ballet més importants del món.

Inspirada en *Sakuntala*, obra mestra del segle v, va ser composta per l'escriptor i dramaturg Sergei Khudekov i el coreògraf Marius Petipa, artífex de les coreografies més perdurables i riques creades exclusivament per a les obres mestres del ballet. Léon Minkus, col·laborador principal de Petipa, va ser qui en va compondre la partitura musical. Per bé que *La Bayadère* no està exempta de conflictes sobre els seus orígens dubtosos quant a la veritable autoria de l'obra, la seva creació sempre va ser atribuïda a Khudekov i Petipa.

El Ballet Imperial la va estrenar al Bolshoi Kamenni Theatre de Sant Petersburg el 4 de febrer de 1877. L'argument relata la història d'amor entre la baiadera Nikiya i el guerrer i príncep Solor, com també les circumstàncies i els esdeveniments a què es veuen sotmesos per impedir la seva unió. Constitueix una bella història d'amor i de justícia en la qual els sentiments enaltits es caracteritzen per una ètica prodigiosa i elevada.

Petipa va construir el ballet sobre una forta base romàntica, un gènere molt conegut per ell i que va desenvolupar sosteniblement al llarg de la seva obra, al qual va oferir la seva estètica pròpia i innata basada principalment en una tècnica clàssica estricta i distingida.

Sempre va considerar que la coreografia havia de tenir prioritat absoluta sobre tots els altres elements que formen una obra. En el cas de *La Bayadère*, la coreografia es va desenvolupar fins a la seva màxima expressió i es distingeix per la seva escena exclusiva i notable, del segon acte, titulada el «Regne de les Ombres». Una coreografia magnífica que esdevé decisiva per a la qualitat artística del ballet i que, al principi i segons la idea original de Petipa, va ser creada per al lluïment de 32 ballarines. S'hi barregen la fantasia i la realitat, totes dues inunden l'escena i la transformen en un ambient fantàstic ple de llum i d'il·lusió.

Amb una coreografia senzilla i repetitiva, completament mancada de qualsevol acció dramàtica, l'entrada de les ombres (les baiaderes del temple transformades en esperits) es va convertir en una de les seves composicions més cèlebres i sublimes.

El «Regne de les Ombres» va ampliar el ballet i hi va aportar una creació exclusiva i magnífica que proporciona, amb aquest quadre, una oportunitat única de lluïment a les ballarines que l'interpreten. Mentre baixen una a una per una rampa, a la manera de connexió entre un estat espiritual i un de terrenal, les ballarines demostren en aquest acte la tècnica impol·luta que posseeixen sobre les seves sabatilles de puntes. Vestides amb tutús blancs i amb uns vels als braços que creen un efecte volàtil quan els estiren, aconsegueixen que el públic es delecti veient com es desplega davant seu un quadre ple de gaudi i d'acreditat classicisme tècnic.

Escenes espectaculars, com la destrucció del temple de l'últim acte, fan que *La Bayadère* sigui una de les obres més importants del repertori clàssic. Destaca no solament per ser una superproducció sinó, i això és el més transcendent, per proporcionar un llenguatge coreogràfic diferent, format per components artístics i exòtics que mai no s'havien vist fins aleshores, els quals no obeeixen als esquemes tradicionals de coreografia i posada en escena que es coneixien en el ballet clàssic.

La Bayadère és considerada un gran repte per a qualsevol agrupació artística de ballet, tant per als seus ballarins principals com per al cos de ball. Tots ells han de demostrar no solament tècnica, sinó també habilitats dramàtiques.

El setembre de 2008, el Corella Ballet va presentar en estrena absoluta a Espanya la versió completa de *La Bayadère*, amb coreografia de Natalia Makarova, basada en l'obra original de Marius Petipa. El resultat va ser un èxit aclaparador, tant de crítiques com de públic. Era la primera vegada que sobre l'escenari del Teatro Real de Madrid la música de Minkus sonava triomfal en la seva versió completa.

El Corella Ballet és una agrupació única en el seu gènere; actualment constitueix l'única companyia de dansa clàssica que existeix al país i que gaudeix d'una jerarquia d'alta qualitat. Du a terme una tasca excepcional, atès que ofereix al públic un ballet fora de sèrie i és posseïdor d'una gran envergadura artística.